

lahko prišli prek potoka“. — Kmalu pride ženska do brvce, počasi stopi na njo, opiraje se varno na leskovico. Skrbipolna gleda Ljuboslava, kako revica polagoma korači čez dereči potok; ko pa pride do srede — o joj! — opoteče se! — in hipoma pogoltnili so jo z detetom vred srditi valovi!

Ljuboslava omedli; al le za en trenutek; koj namreč se zopet zavé. Zagledaje ženskino obleko, katero so bili valovi višknuli na površje, ne pomišlja tudi za trenutek ne, ampak spusti se v jadernem teku čez strmi klanec k potoku. Utopljenko zopet so bili pogoltnili valovi, — nobenega sledu ni bilo o njej! Zdaj se pokaže nad valovi glavica otročičeva, ktereja je mati v naročju nosila. Tega trenutka ne zamudi Ljuboslava, ročno plane sred potoka in zagradi otročeta za krilce. Al preslaba je bila njena moč, da bi bila zmogla raztogotene valove; — divji potok spodbije tudi njej noge! Toda angelj Božji jo je očitno varoval. Pri popolni zavesti, otročiča z eno roko drže zgrabi srečno z drugo neko vrbovo vejo, krčvito se je poprime, ter presunljivo milo in na ves glas začne kričati: „Oče! — Oče! Na pomoč!“

Oče stopi ravno iz hrama. Slišavši klic ugleda ob enem tudi strašni prizor in silno smrtno nevarnost, v kateri se nahaja njegova pristrčno ljubljena edinica. Ko blisk plane v dolino — bil je res zadnji čas. Ljuboslavo so bile že zapustile moči, potonjevala je že; le njeni krasni dolgi lasje so še kazali očetu sled nesrečne hčerke.

Smrtna nevarnost dá človeku neznan pogum. Tudi oče Vilnevič ne zmeni se za dereči potok, ne za pogubljivo silo, ampak zapraši se v vodo in srečno izvleče Ljuboslavo na suho, ktera je k očetovemu nepopisljivemu začudenju držala omedleno dete v svoji roki. Komaj oče prispè na suho in odloži utopljenki, že ugleda drugo ženskino truplo, ki so ga togotni valovi vzdignili na površje potokovo. Tudi le-to hoče junaški mož rešiti, in res, srečno tudi njo izvleče in odnese na breg.

„Oče, oče, odpustite!“ — prosi Ljuboslava, ko se je zopet zavedla; „hotela sem rešiti tej ženski življenje, ko sem jo videla pasti z otrokom v vodo; odpustite mi, da sem vam prizadjala tolik strah!“ Oče sam svojim lastnim očem ni verjel, kaj se krog njega godi. Neustrašenost in brihtnost Ljuboslavina še le ga nekako predrami; vzajemno začneta potem vtopljenko žensko oživljati in brihtati, al vse je bilo zastonj; — angelj miru za vselej jej je bil zatisnil oči. — Bolj srečno jima je šlo človekoljubno delo pri oživljanju otročička izpod rok, rešila sta detetu, mali plavooki deklici, ljubo življenje.

(Dal. prih.)

Razne novice.

* Kmalu bode vsa Evropa magjarska! — Čujte, kako. Aleks. Fényes, dopisajoči član magjarske akademije, naštel je 1864. leta nič manj ko 6 milijonov in 292.100 Magjarov in to v kraljevini ogerski 5 milijonov in 314.200, v Erdelji 832.000, na Hrvaškem, v Slavoniji in Krajini 40.000, v Bukovini 15.000, na Dunaji (Beču) 50.000, v Rumuniji 40.000. Ako te številke resnica bile že 1864. leta, bode v kratkem vsa Evropa magjarska.

Dopisi.

Iz Maribora se piše „Danici“ med drugim to-le: „Naj vam povém, kar se je tukaj nedavno zgodilo, in boste videli, da v resnici najgrši divjaštvo razsajati začnjenja. — Mariborska slovenska čitalnica si je napravila bila veselico v prijazni dolini pod Pohorjem v Hočki

fari. Kakor v enacih priložnostih, se je tudi tukaj popevalo, napivalo in govorilo. Na večer, bilo je že temno, ko pridejo čitalničarji, mirno in veselo damo gredé, iz vasi na veliko cesto, počí pištola in iz obeh strani letí kamenje po gôstih, in kmalu prideró, kot živi razbojniki, nasprotnne stranke hudobneži in začnó mahati po čitalničarjih, katerih ni bilo veliko, in si kaj tacega niso še misliti mogli, in so brez orožja, brez vse obrambe bili! Lažnjivka Mariboržanka pa vzame v svoje umazane predale dopis o tem, ki pravi, da so nekteri bolj olikani Hočjani svojo nevoljo nad slovenskimi prenapetneži s pretepom pokazali!!

Iz slov. bistriške okolice na Štajarskem — piše „Slov. Gosp.“ pošten slovensk kmet med drugim o nemškutarskem shodu 30. maja to-le: „Slišali družega nismo, ko v čast klicati: „Hoch! hoch!“ Čudno se mi je zdel ta klic; toraj vprašam soseda, kaj to pomeni? On mi razjasni, da „hoch“ pomeni „visoko“ ali „gor“, — to je: „Nemci gori“, „Slovenci pa doli!“ Ne vem, ali mi je moj sosed resnico povedal, ali se je le šalil z menoj. To kričanje me je dolgočasilo, toraj odidem in se še le vrnem ob petih, na katero uro je bil napovedan občni shod in h kateremu so vabili nas kmete, naj le vsi pridemo v prav obilnem številu. Pa to vabljenje je bilo brez vspeha; naši kmetje bodo obiskovali slovenski tabor, ktereja si vsi želimo, med nasprotnike naše slovenščine pa jih ni bila volja se mešati. Kmečkih poslušalcev toraj pri shodu ni bilo čez 20, vseh menda ne dosti čez 400, med njimi tuji gostje, nekoliko domačih in kakih 100 hlapcev in dekel iz mesta. Štirje žandarji z bajoneti so stražili. Od govorov Vam nič ne morem povedati, ker so bili večidel nemški. Le en gospod, pozvedel sem, da nek cesarsk uradnik iz Celja govoril je slovensko in razkladal ljudem, da se ne sme in ne more napravljati nova slovenska kronovina. Zakaj da ne? ni dokazal. H koncu stavil je to-le čudno vprašanje: Ali hočete Štajarci ostati, ali hočete Kranjci biti? Po tem vprašanji so vpili Nemci: „Ne, ne, Štajarci hočemo ostati!“ Čudil sem se temu bedastemu vprašanju, kajti dozda še nisem vedel, da se stvar okoli tega suče, ali bi se mi za naprej Kranjci imenovali ali Štajarci. Ker je ta možicelj slabo podučen, toraj mu povem, da se na naših slovenskih taborih vprašanje tako-le stavi: „Ali hočete vsi Slovenci, Štajarci in Kranjci, Korošci in Primorci, zedinjeni biti v eno slovensko kronovino?“ Nikogar na Kranjskem še niso nikoli vprašali: „ali hočete Kranjci ostati, ali Štajarci postati?“ — Iz tega se pač vidi, da poštenja pri tacihi ljudéh nikjer ni, le zvijača je vse!

Iz doljnega Štajarskega. — V opravkih po Trbovljah potovaje sem pri gosp. Janezu Cajhen-u prenočil, kar mi pokaže delo svojega uma in lastnih rok, namreč orglje z dvema spremembama brez meha. Prav zelo so me zanimivale te orglje, ko je na-nje igral, pa tudi njegov sin Nace, še le komaj 13 let star, tako, da bi ta fantič kakemu učitelju za orglarja dobro služil. Bl. W-r.

Od savinske doline pri Celji 6. rož. B. W. — 17. dan u. m. se je mnogo od sladkega vinca nasrkanih fantalinov sprlo tako, da je velikega posestnika Janeza Ribiča, po domače Ocvirka, 24 let stari sin z nožem pod pazduho bil sunjen v pljuča tako, da je 27. dne u. m. žalostno smrt storil. Slišimo, da tudi v braslovški fari se je 27. dne u. m. enaka nesreča pripetila. Vzemite si mladenči to žalostno prigodbo v resno svarilo in pomislite, da se taka nesreča lahko zgodi vsacemu, ki se v prepir in boj spušča!

Iz Trsta 3. junija. — V nedeljo 6. dne t. m. ima biti v rojanski čitalnici glavni zbor, v katerem se ima

ustanoviti društvo delavcev v Trstu. Knjižica z naslovom: „Potreba delavcev društva za Slovence v Trstu“, spisal Vekoslav Raič, temeljito dokazuje, kako živo potrebno je tako društvo v Trstu. Sestavljen je osnovalni odbor tako-le: Starosta je g. Cegnar France, tajnik g. Raič Vekoslav; odborniki: gg. Persolja Štef., Vrbic Jože, Gradišar Ivan, Kobal France, Bole Jože, Čudvot Matija.

Iz Gorice — piše „Domov.“ — da „Kmetijski prijatelj“, ki ga bo izdajala kmetijska družba, ne bode služil samo namenom kmetijske družbe, temuč bo priobčeval tudi skušnje in podučbe tukajšnjega poskuševališča za svilstvo. Vrednik bo gosp. Ant. Goljevšček, učitelj (v ital. razr.) na tukajšnji c. k. normalki; izhajal bode 2krat na mesec tiste dni, kakor italijanski „Atti e Memorie“; udje kmetijske družbe ga bodo dobivali po tisti ceni, kakor „Atti e M.“ (torej za 90 soldov), drugi naročniki bodo plačevali 2 gold. na leto. Gosp. prof. Klodič prevzame vodstvo tega lista.

Iz Loža 30. maja. — Naj vam drage „Novice“ povem, kaj je bilo krivo, da se je le malo oseb iz okolice naše vdeležilo tabora na Kalcu in v Vižmarjih. Dva človeka sta pri nas, ktera sta taglatovske vere, in ta dva sta kmetom legala, češ, da vsak, kdor gré na tabor, mora najmanj 5 gold. plačati; zraven se pa še kakih 10 gold. potroši, da vsi tisti, kateri tabore obiskujejo, bodo morali večje davke plačevati itd. Ta dva lažnika in nasprotnika narodnih pravic, najprej babe spravita na svojo prismojeno stran, potem si mislita: bodo že tudi mladenči potegnili za njimi. In res so se jima na limanice vsedli lahkoverni ljudje. Al če tudi nekoliko kasneje sprevidijo našinci, kaj jim po postavi gré, vendar ne obupamo, da bodo spregledali vsi, saj je resnica luč, ktera razsvetli temne kote.

Iz Železnikov 3. junija. — Že večkrat smo slišali tožiti možake, ki iz gorenjskih krajev hodijo na Dolensko in Hrvaško po vino in po drugih kupčijah, kako neprijetno jim je na železničnih postajah zlasti v Brežicah in Jaski, ako morejo jesenski ali zimski čas pozno zvečer, ko se z železnico pripeljejo, daljno in dolgočasno pot od postaje do Brežic ali Jaske v temi in blati pretolči. Mislil bi človek, da bi se pri zidanju železnic vendar moralo gledati na vso mogočo zločnost ljudstva in krajev, za ktere se one napravljajo; al, žalibog, da ni temu vselej tako. Enako Brežicam in Jaski se misli postreči bojé nek tudi Škofjeloški in ž njo vred občinstvu naše Selske in Poljanske doline, akoravno štejejo ti kraji izvemši še sosedni Primorski dolini: Cerkljansko in Tominsko nad 26.000 duš! — Namesti da bi se namreč nove gorenjske železne ceste kolodvor Škofjeloški, kateri je namenjen za ravno imenovane naše kraje, postavil v neposredno bližavo Škofjeloke — najbolje ondi, kjer stojijo „Štemarji“, al vsaj koj zad za njimi pod Kamnitnikom, — odmaknil bi se po najnovejši in zadnji meri daleč vèn blizo sv. Duha, v Virmaše! Odkritosrečno ali, kakor naš Gorenec dobro pravi, „na vsa usta moremo povedati“ pred vsem svetom, da če se Škofjeloški kolodvor res postavi v Virmaše, je našim obširnim krajem s tem malo drugače vstreženo, kakor da bi ga celó ne bilo. Kdor bo hotel potovati iz Škofjeloke ali sploh iz naših krajev v Kranj, bo s potjo do kolodvora prišel že tako blizo Kranja, da v Virmašah ne bo prašal ne za železnico ne za kolodvor, ampak, kakor do tje, tudi raji še naprej tako šel. Zeló enako bo tudi s popotvanjem proti Ljubljani. Predno bo človek prišel od Škofjeloke v stranske Virmaše, bo skoraj že blizo na pol poti do Medvod, in od Medvod do Ljubljane že tudi ni take silne daljave, zlasti za take, ki bodo od dalj z vozom do ondot prišli. Prav zeló obžalujemo,

ako bo ravnateljstvo Rudolfove železnice škofjeloško obrtnijsko orodje — v obrtnijskem oziru gotovo med prvimi naše dežele! — tako zanemarilo; škodovalo bo sebi najbolj, zraven pa občinstvu krvavo malo vstreglo. To je dvojna velika škoda, ki se nikakor opravičiti ne dá. Škofjaloka ima dosti pripravnih magazinov za železnino, lesovje, platno, baker, škrlí, sadje in druge pridelke cele okolice; v Virmašah pa bi se mogla ta poslopja še le vse na novo zidati, zidati pa „na veter“, in brž ko ne čisto zastonj; zakaj povedal sem že prav pošteno razmere, ki so med Škofjoloko in Virmašami v oziru odročnosti. — Pa tudi še druge okoliščine so. Od Virmaš do Kranja bi mogla prestriči železnica najlepša polja; ako bi se pa potegnila od Škofjeloke prek Crengroba, bi šla bolj čez puste pašnike in bila bi družba Rudolfove železnice gledé zemljiščinega odškodovanja za malo več daljo prav gotovo odškodovana. — Omenimo naj pa še tù tudi to, da je ravno te dni vpraševal neki zeló premožen in podvzeten gospod, ali bi se ne dala morebiti napraviti od Škofjeloke do Železnikov železnica, ki jo vozijo konji. Naprosil si je v ta namen tudi dotičnih razjasnil. Selska dolina bi taki železnici stavila tako malo zaprek in ovir, da gotovo niso prenapete misli, da bi se taka železnica utegnila sčasoma res napraviti. Ozir na to bi se pa moral imeti po vsej pravici že zdaj pri zidanju gorenjske železnice; pa pokaže se zraven koj tudi velika nerodnost, če bi bil kolodvor tako daleč odmaknjen od Škofjeloke vèn v Virmaše. Predrznemo se tedaj prositi javno slavnega rojaka našega gosp. dr. Toman in sl. ljubljansko kupčijsko in obrtnijsko zbornico, kterima dvema se imamo posebno za ustanovljenje gorenjske železnice zahvaliti, naj stojita s svojim tehtnim uplivom naši okolici v tej zadevi po vsi moči na strani; mislimo tudi, da se ne motimo, da postavljamo zaup naš na pravi in trdni temelj. *) — Z Bogom.

Jos. Levičnik.

Iz Ljubljane. (Deželni odbor) je v predzadnji svoji seji z ozirom na žalostne dogodbe v okolici ljubljanski enoglasno sklenil, razposlati sledeči razglas:

Županom na Kranjskem!

„Že v preteklih letih se je prigodilo, da so sèm ter tje na kmetih napadli ljubljanske meščane. Taka obžalovanja vredna prigodba se je pripetila tudi 23. maja t. l. v okolici ljubljanski. — Gledé na take silovitosti si deželni odbor spoznava za svojo sveto dolžnost opomniti županijske predstojnike, da jih veže občinska postava skrbeti za javni mir, za varnost osebe in lastnine. Toraj mora vsak župan na vso moč prizadevati si, da izvé vse, kar bi utegnilo kaliti javni mir, in temu v okom priti. Treba je, da svojim občanom pred oči postavi nasledke, ki izvirajo iz prestopkov ne le za pregrešnike, temveč za vso občino, da! za vso deželo.

Naj vsak pomisli, da hudodelnika zadene ostra kazen, — da zarad ječe zgubi prizadeta družina delavne moči in potem pride v veliko škodo, — da včasih cela soseska pride v mnoge stiske in zadrege, in da po taki razuzdanosti cela dežela in ves slovenski narod pred svetom zgubi svoje dobro ime.

Župani! položite na srce svojim sosesčanom, da s silovitostjo, ktera na vsako stran toliko nesreče prizadetim na glavo nakoplje, se ne doseže nikjer in nikoli nobena pravica; tako tudi pravica slovenskega

*) Za gotovo nam je znano, da niti dr. Toman, niti kupčijska zbornica, niti deželni železnični odbor ne držijo križema rok o važnem tem vprašanji, po katerem se ima zdaj na škodo večine gorenjske obrtnije zasukati pot železnici drugače, kakor je izprva odločeno bilo.

jezika ali kaka druga národna pravica ne. Veljava národnega jezika je zagotovljena po postavah; zato je vsakemu zoper krivico, ki bi se morebiti storila tej pravici, odprta postavna pot pritožbe. Kdor vas v življenji sploh zapeljuje postavno pot zapustiti, in vas šunta v silo kakoršnokoli, ta ni vaš prijatelj; on je tudi sovražnik naroda našega.

Sploh samo po sebi zahteva omika vsacega naroda, da se vsakdo v vsem in povsod in tudi proti takim, ki niso domačini ali ki drugi jezik govoré, spodobno obnaša, in da posebno fantje se varujejo, da jih prevroča kri ne zapelje v nesrečo.

Župani! v tem smislu učite in opominjajte svoje občane. Če pa Vam samim ni moč, v okom priti kaki nerednosti ali celó hudodelstvu, pokličite na pomoč cesarske okrajne gosposke, in to o pravem času.

Delajte tedaj po vsi svoji moči na to, da kraljuje povsod lepa sloga med vsemi kranjskimi prebivalci, naj nosijo gosposko ali kmečko suknjo!" —

— V poslednji seji je deželni odbor, v katerem je bil tudi dr. Toman pričujoč, po živahni debati z večino glasov sklenil, da se, gledé na „spomenico“ ljubljanskega mestnega zbora, ktera se zvirá celó v deželnih razmerah, c. kr. ministerstvu pošlje spomenica deželnega odbora, ktera mu razloži pravi stan na Kranjskem in svetuje, kaj naj vlada stori, da prestane razprtje in se povrne vsacemu rodoljubu zaželjena sprava. — V isti seji je bilo med družimi rečmi tudi sklenjeno, da se pravilno dovršena volitev dr. Zarnika za deželnega poslanca predlaga deželnemu zboru v potrjenje. — Odpoved poslanstva g. Fid. Trpinca, ki je bil poslanec okraja ljubljanskega in vrhniškega v deželnem zboru, je bila v tej seji deželnemu odboru naznanjena. Kdaj bode nova volitev, odvisi od odločbe ministerske.

— (*Glavni odbor družbe kmetijske*) je imel v nedeljo veliko sejo pod predsedstvom dr. Coste, v kateri je bil iz dežele pričujoč tudi vitez Gutmansthal. Tajnik dr. Jan. Bleiweis je med drugim odboru naznanil, da je sl. ministerstvo kmetijstva za to leto poslalo 5000 gold. v povzdigo živinoreje in sicer za premije 2200 gold., za nakupovanje dobrih bikov pa 2800 gld. Odbor je sklenil srčno zahvalo blagemu ministru in da se kmalu kupijo biki in gospodarjem na kmete dajo. Presvitli cesar je iz lastnega denarja kupljenih Hartingerjevih kmetijskih tabelj blagovolil 30 tacih kranjskim ljudskim šolam podariti; odbor kmetijske družbe je pritrdil predlogu, v katerem c. k. deželna vlada nasvetuje, katerim šolam naj se dadó. C. kr. deželna vlada je naznanila odboru, da ga bode, kader se oglašé ljudski učitelji, ki želijo letošnjo jesen na Dunaj v kmetijsko šolo iti, za svet prašala, kateri učitelji naj se v ta namen pošljejo na Dunaj. — Dr. Jan. Ahačič poroča o postavi dalmatinskega deželnega zbora zaradi občinskih posestev in oskrbovanja občinskih gozdov. Enoglasen je bil sklep, da ta postava ni za našo deželo, in da se c. k. vlada prosi, naj kmalu reši postavo zaradi razdelitve sapašnikov, ktere dežela željno pričakuje. — Vitez Gutmansthal poroča o svilorejni poskušalnici goriški, ktero je unidan obiskal; velike hvale je vredna. Sprejeti so bili potem predlogi, da se prosi g. Schollmajer, oskrbnik družbenega vrta, da gré v Gorico poizvedit, kako se z mikroskopom preiskujejo metulji in črviči svilni, in se potem take preiskave delajo pri nas na vrtu družbe kmetijske, kjer tudi se izrejajo svilni črviči; za ta čas naj se od deželnega odbora na pósodo izprosi mikroskop; — za podružnice, kjer imajo svilne črviče, naj se naroči časnik goriške poskušalnice; — iz državne subvencije naj se kupi 10 kar-

tonov zdravega semena. — Dr. Costa poroča o postavi za vodne pravice; predlogi njegovi so bili vsi sprejeti. — Deželni vladi je odbor odgovoril, naj se dovolijo sejmi v Logu in Horjulu. — Ker je po novih razmerah kmetijske družbe sila veliko pisanja v odboru, je bilo enoglasno sklenjeno, da se začasno najame pisar za 20 gold. na mesec proti temu, da se občnemu zboru ta začasni sklep predloži v potrjenje. — Za namestnika kmetijske družbe pri poskušnjah mašin v ogerskem Starem gradu, ktere žito kosijo, je bil naš rojak gosp. Rih. Dolenec izvoljen.

— V soboto se je na poklic ministerstva gospod c. k. deželni predsednik Conrad pl. Eybesfeld podal na Dunaj. — Kakor „Tagblatt“ pripoveduje, sta se mestni župan dr. Suppan in mestni odbornik dr. Pfefferer tudi podala na Dunaj. Čemu?

— (*Na mnoga vprašanja zaradi železnice naše gorenske*) moremo danes le to odgovoriti, da železnica se bode gotovo kmalu zidati začela, da pa še danes pot ni do dobrega odločena, kje bo šla, kajti prvemu načrtu, o katerem smo mislili, da je popolnoma gotov, ker je bil podlaga obravnave in sklepa državnega zbora, se nenadoma stavi nasproti zdaj drugačen načrt. V pondeljek se je, kakor slišimo, za ogled cele železnične ceste na pot podala politično-strategična komisija, ki bode pretehtala novi načrt. Zanašamo se na zreli prevdarek vseh okoliščin in mnogostranskih želj, da bode komisija se za to odločila, kar tirja korist velike večine gorenske strani. — Danes z veseljem slišimo, da ostane pri prvi, pravi poti.

— V Kranjsko goro pride za okrajnega zdravnika kirurga g. Karol Peternel, bivši sekundarij v ljubljanski deželni bolnišnici.

— Rekrutba bode letos od srede avgusta (vélikega srpana) do konca septembra (kimovca). Priprave za njo se imajo brž začeti. Jemali se bojo letos rekruti leta 1849., 1848. in 1847. rojeni. Kdor misli, da ima začasno oproščen biti vojaščine, se mora zato brž oglasiti pri svoji okrajni gosposki.

— (*Domače pa vendar tudi očitno čestitanje.*) Nekteri čestitelji in prijatelji blazega vrednika „Zg. Danice“, veseli njegovega že omenjenega poslavljenja, so napravili si zabavo, da so v prijateljski družbi novega Monsignora L. Jerana nenadoma kinčili s primerim duhovskim ovratnikom violične barve. Nočemo omenjati prisrčnih zdravic, ki so se glasile o tej priliki okinčenemu Monsignoru na zdravje, v imenu posamesnih in slovenske duhovščine sploh, ki je, kakor vemo gotovo, sprejelo radostno to poslavljenje, — sv. Očetu Piju IX., ki naj bi bili „vates“, da bode to prva stopnja k še primernejšemu povišanju itd. itd.; namesti njih naj priobčimo pesmico, ktero so izročili ljubljanski gg. bogoslovci v posebno počestčenje

prečestitemu gospodu

Monsignoru L. Jeranu.

Junak na polju dušnem bije
Za vero in za narod boj,
Na prsih mu „Danica“ sije,
Pred njo se vmika vražni roj.

Drži se krepko, se ne gane,
Stoji navalom trdno v bran;
Moči iz Néba so mu dane
Tako se trudi noč in dan.

Kar pokne glas na Vatikanu
Ki, varh sveta, to čuje vest.
„Proslava, blagor mu, ki brani
Narodu vero, sin mi zvest.“

In na perotah urnih begne
Na tla slovenska le-ta glas,
Ter vsacemu do serca segne
Kar Cerkvi in Vam je vdanih nas.

Zatoraj družba naša vdana

Vam kliče danes vsa na glas:

„Bog živi dolgo še Jerana,

K' bori z „Danico“ se za nas!“

— (*Spomenica ljubljanskega mestnega odbora*). Kaj čudno „spomenico“ je sklenil 1. t. m. mestni odbor ljub-

ljanski o dogodbah na Jančjem in v Vevčah in poslal do ministerstev za notranje reči, za pravosodje, nauk in za deželno bran.

V tej spomenici mestni očetje ljubljanski po pravem pomenu ne zahtevajo nič manj, kakor to, da bi se dele vse prižnice, vse šole, vsi slovenski časniki, vsa narodna društva in cela kranjska dežela pod stražo; da bi se deželna vlada dala kakemu generalu v roke, da bi se narodni učitelji odstranili, sodnijski uradniki, ki ne zatožijo in ne zgrabijo vsacega človeka in časniku, ki kaj nemškutarjem neprijetnega zine, premestijo, z eno besedo naj se tako naredi, da na celi slovenski zemlji nihče ne bo mogel za slovenstvo ne pisati, ne čutiti, celo misliti ne. Čeravno mestni odbor vedeti mora, da ni zastopnik dežele in da ga še celo mestna večina ni izvolila, vendar hoče strahovati vso deželo in v tem še presega laški odbor tržaški, ki saj le strahuje okolico slovensko. Le potem, trdijo mestni očetje, bo sčasoma mogoče, da bo peščica ljubljanskih nemškutarčkov mirno spančkala.

Ta cela spomenica po našem presodku ni družega, ko posnetek iz Tagblattovih vvodnih člankov, zato se tudi lahko ugane, kdo je nje dušni oče in pisalec. Najtrdniji dokaz temu je to, da se spomenica služi ravno tistega orožja, kakor „Tagblatt“, to je: laži in opravljanja.

Pa da ne poreče kdo, da mestnim očetom krivico delamo, naj povemo nekoliko za pokušnjo, s kakimi čenčami in zvijačami so šli pred ministre.

„Tako daleč smo že, pravijo, da kmetje železnico napadajo. Na taborih se je iznašla psovka „nemškutar“, da se ljubljanski liberalci ž njo psujejo; dijaki se vseh napadov vdeležujejo, tako na Ježici in spet zdaj na Jančjem. Tabor je kriv napada na Jančjem. Gibanje med ljudstvom 23. maja t. l. v Vevčah in v Ljubljani je bilo že celo socialistično.“ Tako trdijo mestni očetje ministrom.

Oglejmo si zdaj te čenče enmalo bolj na tanko.

Strašni kmetiški napad na železnico, kakor smo za gotovo izvedeli, ni družega, da je oni dan bedast pastir tam nekje pri Borovnici en kamen vrgel po kravi, da bi jo odpodil od železnice, al po naključji je padel kamen, ko je ravno vlak memo šel, na en voz. To je vse, kar se je zgodilo in zato morajo kmetje trpeti!

Kdo je besedo „nemškutar“ iznajdel, mi sicer ne vemo. Al g. Dežman in morebiti še kdo drug se bo gotovo spominjal, da so bile že 1848. leta pri nekem ljubljanskem nožarju sablje izložene z napisom: „Udri nemškutarja.“ Gotovo se bo gosp. Dežman tudi še spominjal Koseskega pesmi: „Ti tujcu nemarno si svoje prodal; — pod mizo njegovo boš trohice bral, — podnožnica, votli nemškutar“. Sej je prišla že v tistem časniku, v katerem beremo navdušeno Dežmanovo pesem: „Še **Slovenija** ni zgubljena“ in njegov panslavistični govor: „Slava Slavjanom“. To je pa bilo že 1848. leta, ko ni bilo še nič od taborov slišati, in že je Dežman sam stvaril Slovenijo in jej prerok bil, da „ni zgubljena“. Ne tabori tedaj, nego Dežman je prvi dražil nemškutarje s Slovenijo!

Gola laž je, da se je kateri dijak napadov na turnarje udeležil. Ali niso bili zastran Ježiške praske obdolženi dijaki popolnoma za nedolžne spoznani? In kako da g. mestni župan dr. Suppan, ki je bil vendar eden izmed zagovornikov obtoženih v tej pravdi, tega več ne vé? Zdaj zavolj Jančega sta sicer res „Tagblatt“ in „Laibacherica“ po svetu trosila, da je pismo dijakovo iz Ljubljane kmete šuntalo in da to pismo je bilo narekovano od nekega narodnega voditelja. Al vse to ni družega ko nesramna, gola laž od konca do kraja.

Da tabor ni kriv dogodbe na Jančjem, smo že zadnjič povedali. Radovedni smo pa, kaj bi mestni očetje odgovorili, ko bi jih ministerstvo prašalo, kaj je bilo pa krivo veliko večje in huje praske na Ježici, ker do takrat še ni nikjer nobenega tabora bilo?

Čisto nerazumljivo nam je pa, zakaj imenujejo mestni očetje gibanje na Vevčem in v Ljubljani celo socialistično. Ali morebiti zato, ker se je mirno in neoboroženo ljudstvo napadlo z orožjem? Ali morebiti zato, ker so se ljudje zgledovali in se vsi prek jezili, ko so turnarji, oficirji in žandarji, z kompanijami soldatov obstraženi, ubitega Rode-ta s hrumom in turško muziko kot trofejo v mesto peljali? Če so mestni očetje kaj družega opazili, naj povedó!

Glavni vzrok vsega hudega na Kranjskem, pravijo mestni očetje, so pa duhovni. Ti ne poznajo svojega poklica. Namesti da bi ljudi učili ljubezni in krščanske potrpežljivosti, delajo temu ravno nasproti. Blodijo ljudem zdravo pamet in vernost, zakrivajo puntarsko ravnanje s svojo duhovno oblastjo. Zatoraj ven ž njimi iz šole; pod stražo prižnice!

Šole še niso ločene od cerkve, da bi se v okom prišlo škodljivemu duhovskemu upljivu, one so popolnoma demoralizirane, pravijo dalje, discipline ni več; dijaki razgrajajo po ulicah s sovražnim vpitjem in pijančujejo v trdo noč. Toraj vodstvo v ostre roke! Proč z učitelji, ki jih uče narodnega fanatizma! —

Tako so govorili nemški mestni očetje v „spomenici“, kateri poročevalec je bil odbornik Pirker. Gotovo bi se bilo vsacemu družemu bolj pristovalo poročevalcu biti kakor Pirkerju! Koliko ukaželjnosti njega vodi, to najbolj on sam vé, saj si lahko pokliče v spomin ali pa dr. Kluna vpraša, kako se mu je na Dunaji godilo anno —; mi tudi zastonj iščemo v programih realkinih njegovih visokoučenih sestavkov.

Marsikaj nerodnega smo že slišali in brali; ali tako krivičnega, brezvestnega in nesramnega opravljanja še nikjer.

Ali je mogoče, da se sme zdaj, ko se trdi, da je Avstrija pravna država (Rechtsstaat), ves duhovski stan, narodni možje, vse učiteljstvo tako brezobzirno grdo očitno napadati! Kaj si mora ministerstvo, kaj drugi svet o naši deželi misliti!

To je tedaj pravičnost in poštenje tiste ljubljanske koterije, ki se usti, da nam kulturo prinese. Lepa hvala! Nemogoče se nam zdi, da bi duhovščina molčala o takem psovanji pred svetom! Nemogoče, da bi vodstva šolska brez protesta pogoltnila take napade.

Na vlado se ježé mestni očetje, da je takrat, ko se je v deželnem zboru delala postava o ravnopravnosti slovenskega jezika v šolah in uradnih, rekla, da imamo pravico to zahtevati; da ona dopušča na taborih o združenju vseh Slovencev govoriti. Ona naj nam enkrat naravnost reče, da je vse naše napenjanje zastonj, da ne dobimo nič.

Al v tistem hipu, ko mestni očetje to od vlade zahtevajo, trdijo ob enem, da nočejo od vlade nič družega, kot samo to, da se naj postava ostro spolnuje. Prav Dežmanova logika!

Radi verjamemo, kar trdi spomenica, da misli, v nji izrečene, niso sad sedanjega burnega hipa, ampak dobro preudarjene. Radi verjamemo. Sej je to „Tagblattov“ program, za kterež že dolgo govori in piše. Zatrte narodne zastopnike, narodno duhovščino, narodne učitelje in časnike; zatrte v mladini vsako narodno iskrico; odstavite narodne uradnike itd.; dajte nam potlej kmeta v naše pesti — pa bo po slovenstvu kmalu trava rastla! To hočejo spomeničarji! Da bi le tako tudi šlo! Ali malo prepozno ste prišli. Kar Metternich

in Bach v drugem času in z drugimi sredstvi nista mogla, to si upate, vi pritlikovci!

Samo v eni reči se to pot z mestnim odborom popolnoma vjemamo, namreč, da naj se povsod na tanko postave spolnujejo. To je tudi naša misel, tem bolj, ker mi Slovenci drugega ne zahtevamo, ko pravice, ki so nam po svetlem cesarju in po ustavi zagotovljene.

Zatoraj zahtevamo, naj se slovenskemu narodu pravice, ki mu gredo zastran jezika po čl. 19. državljan-
skih osnovnih pravic, brez obotavljanja uresničijo; naj kazenske postave varujejo tudi nas pred tistimi, ki nas, našo deželo, naše ljudstvo, našo duhovščino, naše učitelje, našo mladino po vseh časnikih napadajo, obrekujejo, zasramujejo in grde. Naj se vlada ne ozira le na to, kar je peščici ljubljanskih „Tagblattovcev“ všeč, ampak naj po pravi parlamentarni šegi gleda na to, kar po svojih poslancih zahteva slovensko ljudstvo, ki je prava večina. To je prava in edina pot, da se dežela spet pomiri, da se strasti poležejo, in da bo enkrat konec dolgi razprtiji, ki deželi in državi po nepotrebnem toliko dobrih moči požre.

— Včerajšni „Triglav“ je od besede do besede prinesel pritožno pismo, ktero je županija borovniška poslala c. k. deželni vladi zoper nesramno laž, ki jo je une dni „Tagblatt“ raznesel po svetu, da so zbrani kmetje napadli vozovlak na železnici v Borovnici, ter je prosila vlado, naj ostro zavrne lažnjivca, ki se predrzne pred svetom grditi poštenje cele soseske. Še rakovnači so imeli več spoštovanja do tujega blaga, kakor ga „Tagblattovi“ pisarji imajo do dobrega imena svojega bližnega.

— V nedeljo ponoči so trije ponočnjaki v Št. Peterkem predmestju silovito napadli nekega oficirja domačega polka. Ni nam sicer znano, kako in kaj je bilo, al bodi-si kar koli: vsaka razuzdanost na ulicah je na sramoto mestu, ki se tudi s pijanostjo zagovarjati ne more.

— (Poberki iz časnikov.) O dogodbi 23. maja v okolici ljubljanski tudi česki časniki mnogo pišejo. Noben časnik ne zagovarja, kar se je godilo, al vsak pri dogodbah na Českem kakor na Kranjskem prša: od kod vse to? in daje naposled svete, kaj naj stori vlada, da bode konec razdraženosti narodni, ki se je začela leta 1848. in je še dandanes ni konec, ker vsi narodi niso v popolnem vžitku po postavah jim zagotovljenih narodnih pravic. „Národní listy“ v absolutizmu, ki je pred 1848. letom vladal v Avstriji, iščejo početnika še današnjih razprtij narodnih. „Absolutizem — pišejo — je med avstrijskimi nemci odgojil najprevzetnejših, najošabnejših značajev, kakoršni so se za svojega časa med huni in mongoli nahajali in se nahajajo za sedanjega časa med zamorci. Dôbo absolutistično poznamo mi starejši iz lastne skušnje. Pravice narodove niso veljale celó nič, razun gospodstva narodnosti nemške. Gorje je bilo národnim možem oni čas! Še dobro je bilo za-nje, ako so se štelí le med norce, navadno pa so jih imeli za prekucneže in velike izdajnike, nad kterimi se je smel vsak klataž znesti brez kazni, če je le bil nemec ali nemškutar. Tako so stale za čas absolutizma reči, ki se morejo primerjati razmeram turškim. In te absolutistične dôbe ostanki se še zdaj kažejo; saj so nekteri avstrijski nemci sami tako odkritosrčni, da v javnih zborih pravijo: „če mi nemci ne smemo gospodovati v Avstriji, ne maramo več za-njo.“ Tako je govoril v deželnem zboru štajarskem predsednik državnega zbora dunajskega! Kakor so besede, tako so tudi djanja, kadar gré za to, da bi djansko obveljala ravnopravnost Slovanom, ktere v „principu“ toliko imajo,

da jim preseda. Naj vlada dunajska ne misli, da obsedni in izjemni stan zdaj na Českem zdaj na Slovenskem pomiri ljudstva. Le pravica vsem je oljka stanovitnega miru. Ljudí, ki hočejo gospodovati tam, kjer jim gospodstvo ne pristaja, naj zavrača k redu, k postavi; narodom pa, kterim je absolutizem, z germanizacijo oženjen, vzel pravice njihovega jezika v javnem življenji, naj povrne vse, kar jim je nekda vzeto bilo; vse narode naj z enako pravico brani! Dokler tega ni, vso drugo nič ne opravi.“ — Te dni je prinesel ljublj. „Tagblatt“ vvodni članek z napisom „huda vest“. V njem razklada z ohlapnimi frazami, da národní časniki, če mirno pišejo, to mirnost le hlinijo; in če jezno pišejo, je to spet le iz strahu pred Damoklejevim mečem kazenske preiskave. Tedaj, sklepa on, mirnost kakor jeza narodnih časnikov skriva le hudo vest. Ni mogoče se boriti s pametjo „Tagblattovo“, kteremu čisto nasprotne prikazni — mirnost in jeza — to isto pomenite; to potrjuje tudi ta njegov sestavek, kajti komur Bog ni dal zdravega razsodka, človek mu ga ne more dati. Kar pa se „Tagbl.“ „hude vestí“ tiče, je gotovo to, da se ona nahaja le pri tistih, ki se ne vedó drugače pomagati, kakor z lažjo in natolcevanjem; drugim tacega orožja doslej ni bilo treba, ker so še zmirom pošteno izhajali z resnico in bodo tudi zanaprej in zmirom, dokler resnica na svetu velja.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

4. dne prihodnjega meseca se začne zborovanje delegacij (avstrijske in ogerske) na Dunaji; sklepalo se bode samo v skupnih denarnih zadevah, koliko plačamo mi, koliko Ogri za vojaščino in druge skupne stroške. — Ogerski zbor je po besedovanji brez konca in kraja dognal vladi všečno adresu z 255 glasovi proti 145. — V časniku „Dipl. Woch.“ stavlja grof Bethlen do državnega ministerstva vojaštva vprašanje: kako je to, da v cislajtanske dežele kakor na Česko in Kranjsko pošilja ogerske huzarje mirit ondašnje homatije? To ne more magjarskemu narodu po volji biti. — Škofa v Lincu, ker ni hotel z lepo iti pred sodnijo, je mestna policija 5. dan t. m. v kočiji s silo tje tirala. Ker sodniji ni hotel odgovora dati, je bil čez pol ure izpuščen. Ali bode to res dobro za Avstrijo? — Deželni glavar Galicije knez Sapieha se je za gotovo odpovedal svojemu opravištvu; tudi 9 deželnih poslancev je že dozdej odstopilo. — „Nar. List“ svetuje, naj se vsi rodoljubi v Dalmaciji zberó v veliki tabor in v tem taboru naj se odloči, da se v vseh okrajih dalmatinskih napravljajo mali tabori. Dalmatinci hočejo posnemati Čehe in Slovence. — Tabora omladine česke na Zvicinu 6. dne t. m. se je udeležilo 20.000 oseb; resolucija o zgodovinskem pravu českem je bila soglasno sprejeta. — Dunajski časniki pripovedujejo, da se novih srebernih desetíc in dvajsetíc čedalje manj vidi, čeravno je bilo izdanih za 12 milijonov. Kam zginejo, ne vejo povedati, to pa je gotovo, da jih skor nič ni, in da so cesarske blagajnice spet začele izdajati papirnate desetice.

Žitna cena

v Kranji 7. junija 1869.

Vagán pšenice 4 fl. 45. — rži 3 fl. — — ječmena — fl. — — ovsa 2 fl. 15. — soršice 3 fl. 56. — ajde 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 50. — krompirja — fl. — — fižola 3 fl. 20.

Kursi na Dunaji 8. junija.

5% metaliki 62 fl. 55 kr. Ažijo srebra 122 fl. — kr.
Narodno posojilo 70 fl. 70 kr. Cekini 5 fl. 87 kr.